

Sammlaren

Tidskrift för

svensk litteraturvetenskaplig forskning

Årgång 113 1992

Svenska Litteratursällskapet

Detta verk har digitaliserats. Bilderna av den tryckta texten har tolkats maskinellt (OCR-tolkats) för att skapa en sökbar text som ligger osynlig bakom bilden. Den maskinellt tolkade texten kan innehålla fel.

REDAKTIONSKOMMITTÉ

Göteborg: Lars Lönnroth, Stina Hansson

Lund: Ulla-Britta Lagerroth, Margareta Wirmark

Stockholm: Inge Jonsson, Kjell Espmark, Ulf Boëthius

Umeå: Sverker R. Ek

Uppsala: Thure Stenström, Bengt Landgren

Redaktör: Docent Ulf Wittrock, Litteraturvetenskapliga institutionen,
Slottet ing. AO, 752 37 Uppsala

Distribution: Svenska Litteratursällskapet,
Litteraturvetenskapliga institutionen, Slottet ing. AO, 752 37 Uppsala

Utgiven med understöd av

Humanistisk-Samhällsvetenskapliga Forskningsrådet

Bidrag till *Samlaren* bör vara maskinskrivna med dubbla radavstånd och eventuella noter skall vara samlade i slutet av uppsatsen. Titlar och citat bör vara väl kontrollerade. Observera att korrekturändringar inte kan göras mot manuskript.

ISBN 91-87666-05-07

ISSN 0348-6133

Printed in Sweden by

Fälths Tryckeri, Värnamo, 1993

sammanhang. Och man noterar igen hur den ytliga kontakten med Rydberg och Brandes 45 år tidigare fortfarande präglar bilden av Bonggren. Det är lätt att föreställa sig den förtjusning med vilken han slickar i sig sådana formuleringar, i den mån de kommer under hans ögon.

Jag menar att man inte förstår Bonggren och hans ställning i Svensk-Amerika om man inte tar hänsyn till denna legendbildning – om den forne rabulist-poeten som en gång slogs på barrikaderna med den tidens stora män och senare blev nationell skald i Svensk-Amerika. AW betonar den målmedvetenhet med vilken Bonggren arbetar på att slå sig fram, den energi han lägger ned på att bereda sin framgång; bilden av en karriärist och streber framträder ganska tydligt. Men det räcker inte enligt min mening. Bonggren är också en sorts mytskapare som arbetar på att göra sig till en symbolgestalt för svenskamerikanska strävanden i Nordamerika och som inte saknar framgång med detta projekt. AW understryker hans i allmänhet fruktlösa försök att knyta kontakter och vinna erkännande i Sverige. Men som exemplen Sundbeck och Elgström antyder sipprar en del av Bonggren-myten ändå igenom till Sverige. Det hade förtjänstfullt bidragit till avhandlingens profilering om förf. utvecklat detta perspektiv.

Det hindrar inte att slutomdömet måste bli positivt. AW:s ambition är att studera en författarkarriär mot litterärt institutionell bakgrund. Detta har gjorts förr men hennes studie visar hur fruktbart greppet är när det genomförs på rätt sätt. På den skandinavisk-amerikanska litteraturens forskningsområde däremot känner jag inte till något arbete där modellen tillämpas lika konsekvent och framgångsrikt som i denna avhandling och här har man nog rätt att tala om ett pionjärarbete; den borde därmed kunna inspirera till nya framstötter i olika riktningar. AW använder flera gånger termen »överlevnadsstrategi» i sin framställning. I sista hand kan vi av hennes undersökning lära hur en språklig och kulturell minoritet söker överlevnadsstrategier i en omvärld vars inställning växlar mellan välvilja, likgiltighet och fientlighet. Detta ger avhandlingen aktualitetsvärde i ett alltmer mångkulturellt Sverige, som f.n. mer tycks präglas av misstänksamhet än välvilja mot minoriteterna.

Lars Wendelius

Johan Hedberg: *Eros skapar världen ny. Apokalyps och pånyttfödelse i Edith Södergrans lyrik*. Daidalos 1991.

Under 1980-talet har vi sett en formlig hausse i Södergran-forskning. Den första vågen kom omkring 1950. Efter en lågperiod har intresset för Södergran under 80-talet åter stått på topp. Man har bildat Södergransällskap, spelat in TV-program, tonsatt dikter etc. En rad viktiga studier har också sett dagens ljus, t.ex. av Schoolfield, Lillqvist, Galdia och Suchsland. Dessa forskare utgör ett internationellt sällskap. Södergran är numera en internationell författare. Schoolfield är

amerikan, Galdia och Suchsland tyskar. Flera danska studier föreligger också, t.ex. av Wivel och Pilgaard.

Södergrans dikter är så pass komplicerade till sina innebörder att de mått väl av den genomlysning som skett under senare år. Under 80-talets väg har forskningen äntligen hunnit fram till själva dikterna. Vad står det i dem? Flera av de nya böckerna är textanalytiskt inriktade. Johan Hedbergs avhandling ansluter sig till den gruppen. Han har tagit fasta på ett tematiskt komplex i Södergrans lyrik, Apokalyps och pånyttfödelse. Det handlar alltså om inslag av myt i Södergran-dikter.

Sannolikt har Torben Broströms fynd av Ariadne-myten i Södergrans första bok samt Schoolfields inspirerande behandling av den givit uppslaget till avhandlingen. Hedbergs bok har också samma uppläggning som Schoolfields. Boken består av en rad diktanalyser med ganska sparsamt stoff i övrigt.

Hedbergs huvudintresse finns alltså i textanalysen. Här har han utvecklat en uppsättning redskap inspirerad av Riffaterre, Culler m.fl. Han arbetar vidare med en begreppsarsenal som på senare år etablerat sig inom diktanalysen och här förhåller han sig självständigt till auktoriteterna. Tyvärr är det metodiska arbetet i stor utsträckning oredovisat.

Avsikten har varit att visa hur apokalyps och pånyttfödelse gestaltas i den enskilda dikten, hur temat samspelar med andra temata, mytintertexter och mytiska klichéer. Hedberg följer känsligt hur temat förskjuts och förvandlas i de olika dikterna. Därvid beaktar han även andra södergrandikter och olika aktuella mytintertexter, främst från bibeln och den antika mytologin.

Vad man saknar i framställningen är främst den idéhistoriska bakgrunden, som i stort sett lämnas åt sidan. Detta menar jag är avhandlingens största brist. Det resulterar bl.a. i ett något mekaniskt sätt att förhålla sig till mytstoffet. Hedberg skulle ha behövt fler mytintertexter för att få de fulla betydelseerna att spela i Södergrans dikter.

I litteraturförteckningen saknas t.ex. Jung, Levi-Strauss och Freuds *Drömytning*. Man ser heller inga spår i framställningen av att Hedberg skulle vara förtrogen med en mytlitteraturens klassiker som Swedenborg eller kosmogoniska epos såsom Popol Vuh. Detta märks i avhandlingen som en oförmåga att uppfatta mytiska element, som ett mekaniskt sätt att leta efter allusioner etc.

Hedberg hänvisar till John J White, som skiljer på myt som mytologi och som tidlös mönster i mänskligt beteende. Men i hans egen framställning försvinner bemärkelsen »tidlös mönster...» till skada för förståelsen av dikterna. De pånyttfödelse-myter som tas upp ligger ofta i öppen dag, varför analysen tillför mindre än den kunnat göra. Man får sällan delta i avtäckandet av nya spännande mytfragment, såsom skedde genom Broströms och Schoolfields upptäckt av Ariadne-myten i *Dikter*. Dionysos-myten behandlas i anslutning till dikten »Dionysos». Men sannolikt finns den representerad på flera ställen än i den dikt, där guden direkt nämns vid namn.

Men viktigast i den idéhistoriska bakgrunden är naturligtvis Nietzsche. Hedberg har med ett avsnitt

om »Myt och poetik i *Die Geburt der Tragödie*». Tyvärr kommer det först i sista kapitlet. Det borde ha placerats i det första kapitlet och fått bestå bakgrund till den kommande framställningen. Nietzsches roll för Södergrans pånyttfödelse-problematik torde vara helt överskuggande, vilket inte klart sägs ut. Läsaren får själv knepa sig till detta, om han inte visste om det från början. Visserligen är detta en textcentrerad avhandling, men nödiga idéhistoriska upplysningar i början skulle givit ett behövligt ankare åt textanalyserna.

Hedberg tar heller inte upp antroposofien. Södergrans sista period präglas av hennes studier i Steiners snåriga lära. Detta har vållat huvudbry för många Södergran-forskare, som inte velat gå in i detta stora, ofta obekanta system. Det vill inte heller Hedberg, vilket han klart säger ifrån. Det kan tyckas egendomligt i en avhandling som ska handla om pånyttfödelse och myter. Antroposofien har ju en mytvärld just runt återfödelsen, varför dess betydelse för Södergrans sista dikter hörde till Hedbergs ämne.

I det läget kan det tyckas än mer egendomligt att Hedberg valt att arbeta med Södergrans mest antroposofiska dikt, »Kyrkogårdsfantasi». Den gestaltar just en pånyttfödelsefantasi med antroposofiska förtecken. Följden av hans bristande kunskaper i den antroposofiska mytvärlden blir att han tolkar dikten fel på en rad väsentliga punkter. Bl.a. menar Hedberg att diktens hjältinna, Krigarens hustru, lever i det inledande partiet. Men hon är uppenbarligen död från början – antroposoferna räknar med att nyligen döda är aktiva och håller sig kvar nära den fysiska kroppen. Antroposofien räknar också med att den döda ter sig kroppslig på det sätt som kvinnan i dikten gör. Även om hennes fysiska kropp är död så har hon kvar sin eterkropp och sin astralkropp. Hon ilar mot sin man den döde krigaren, i diktens början p.g.a. att hon just har dött, i diktens slut för att hon nu hunnit genom himlarna och är framme hos honom. Hon rusar nämligen mot hans själ uppe i himlarna, inte mot hans grav.

Det tempusbyte som sker i vers 19–26 betecknar rimligen skillnaden mellan den döda kroppen och hennes eter- och astralkropp. Medan den fysiska kroppen ligger i graven har hon själv redan hunnit rusa iväg genom himlarna. Hedberg menar att kvinnans flykt genom himlarna gestaltar flykten in i döden, vilket är fel eftersom hon redan är död, och den följande uppståndelsen, vilket också är fel eftersom dikten gestaltar antroposofernas myt om människans vandring upp genom himlarna efter döden. Pånyttfödelsen består alltså i kvinnans möte med madonnan i midnattstimman, vilket enligt antroposofisk myt implicerar ett återvändande till det jordiska livet och en ny fysisk kropp. Detta har Hedberg inte utmärksammat.

*

Hedberg har valt att följa tematisternas temabegrepp i Richards formulering. Ett tema är en konkret organisationsprincip, ett schema eller ett bestämt objekt omkring vilket en värld tenderar att konstitueras och utvecklas. Och temat gäller då inte bara den enskilda

dikten, utan hela författarskapet, bygger upp en textvärld.

De franska tematisterna räknar till författarens textvärld allt som lämnat hans penna. Hedberg har bestämt sig för en betydligt mindre textcorpus, nämligen de fem utgivna diktsamlingarna. På så sätt saknas t.ex. ungdomsdikterna i det s.k. *Vaxduksläftet*, aforism-samlingen *Brokiga iakttagelser* och samtliga brev, både de som riktats till Hagar Olsson, utgivna i *Ediths brev* och breven till Elmer Diktonius, utgivna i Gisbert Jänickes bok. Mer alarmerande är att också de nyfunna dikterna i den kritiska diktutgåvan från 1990 saknas. Här finns flera tidigare otryckta dikter, som kunnat belysa Hedbergs tema. T.ex. kunde tolkningen av »Dagen svalnar» vinna på att sammanställas med den nyfunna »Tre kvinnor»:

hon älskade endast sin själ,
hon räckte honom handen och tog honom med sig i
evigheten

Man saknar också dikter bland dem som utvalts för analys. Framför allt borde gruppen Eros-dikter på ett helt annat sätt fått bilda centrum i en avhandling om Södergrans pånyttfödelse. »Den speglade brunnen» borde också ha fått en central plats. Diktens utrop »röd ska jag leva» borde fått vara avgörande i en avhandling om pånyttfödelse. Lika förvånande har dikten »Gud» inte fått komma med i sjätte kapitlets behandling av Södergrans gudsbild.

Hedberg ansluter sig till Tideströms indelning av Södergrans författarskap i tre perioder, eller tre faser. Det har även andra Södergran-forskare gjort. Indelningen tycks både naturlig och nyttig. Den första fasen omfattar dikter från debutsamlingen 1916 samt dikter i *Septemberlyran* och *Landet som icke är*, vilka kan dateras till 1916. Därefter vidtar den andra fasen, som omfattar tiden 1917–1920. De sista nio dikterna från 1922–23 utgör den tredje fasen.

Året 1917 var en lågperiod i Södergrans författarskap. Hon skrev endast ett fåtal dikter. Hedberg har kommit att analysera flera av dem. Bl.a. har det slumpat sig så olyckligt att den andra fasen i avsnitten om »Kärlek och pånyttfödelse» blivit representerad av den långa dikten »Älvdrottningens spira» från 1917. Hedberg uppger, helt riktigt, att fas 2 utmärker sig för ett starkt Nietzsche-inflytande, en kosmisk, ofta apokalyptisk diktning. Detta stämmer dåligt för »Älvdrottningens spira» samt även för övriga bevarade dikter från 1917. Den första fasen borde omfatta även dem. Problemet har inte blivit akut förut i Södergran-forskningen, eftersom man inte speciellt har sysslat med denna diktgrupp. 1917 dominerar fortfarande natur- och kärleksmotiven, liksom i den första boken. Stilen är symbolistisk och impressionistisk, ligger långt från andra fasens expressionism.

När jag är inne på området »Avgränsningar och definitioner» vill jag också påtala avhandlingens metrisk brister. Här kallas strofbyte för mellanrum, strof benämns ny avdelning med flera hemskheter. Sådant borde inte få förekomma i en doktorsavhandling om ett lyriskt ämne.

*

En tyngdpunkt i avhandlingen utgör det andra kapitlet, som fått titeln »Apokalyptik». Det är en gedigen framställning, centrerad kring analysen av dikten »Fragmet». Tolkningen av dikten är säkerligen riktig i sin helhet, men den skäms av flera missgrepp. Bl. a. är indelningen felaktig. Det s. k. Bondgårdsavsnittet börjar redan med v. 52 direkt efte fragmentstrecken, inte med v. 55, som Hedberg anger. Den felaktiga indelningen för med sig andra misstag. Bl. a. försvinner diktens jag. V. 52 säger »jag siar en fest uti skönhetens tecken». Sedan följer siandet inom citations-tecken. Det är alltså diktjaget som siar, inte bondgårdarna som Hedberg lyckas få det till. De står där bara metaforiskt som rekvisita i alpmiljön.

Hedberg gör också alltför mycket av uttrycket i v. 63 »Evig Föhn lämnar inga stenar kvar på våra tak». Han knyter det till bibelns apokalyptiska utsagor om att inte lämna något »sten på sten». Hans viktigaste anknytning till apokalypsens motivvärld finns just i detta uttryck. Men i Schweiz lägger man stora stenar på taken för att stå emot föhnvinden. Passagen är närmast att förstå som en syftning på en byggnadshistorisk detalj. Med detta faller också en viktig anknytning till apokalyptiken.

På ytterligare ett ställe i denna långa dikttolkning har Hedberg missförstått texten. I v. 67f jämförs skönhetens ande med Snövit sovande i en glaskista: »Vi hava vandrat över hennes näsrygg, vi hava trampat hennes ögonlock...» Hedberg menar att de som går över Snövits näsrygg måste vara diminutiva, förminskade. Tvärtom måste man förstå passagen så att Snövit är förstorad. Hon beskrivs som en variant av Magna Mater, kvinnan som identifieras med hela landskapet. Annars går det inte ihop med diktens utsaga om Skönheten som en väldig ande. Det stämmer heller inte med de andra förstorande greppen i samma diktpassage, där bergen börjar vandra med solen som en lykta i handen.

Hedberg tar upp termen mytopoesis närmast från Gould, men förser den med en egen innebörd. Hos Gould står termen för den mytbildande inbillningskraften, den mytskapande fantasin. Så har termen allmänt använts. Hedberg har däremot omdefinierat den. Han menar med mytoposis »Hur historiska och biografiska händelser via myter eller mytiska temata transformeras in i dikten». Termen blir här textuell, inte längre kreativitetspsykologisk.

Vad skiljer Hedbergs sätt att använda mytopoesis från vanlig biografism? Han säger att biografiska och historiska omständigheter måste knytas till en myt för att han ska kalla det för mytopoesis. Hedberg lyckas med detta när det gäller historien. Den är också tack-sam för ändamålet. Samtidens krig och revolutioner passar mer än väl att sättas in i ett apokalyptiskt schema. Han lyckas mindre väl när det gäller biografiska omständigheter. Här och var halkar han ut i en biografism.

Ibland kan det verka som om »den omfattande mytbildningen kring hennes person» också får rangen av myt vid sidan av bibeln etc. Så diskuteras ett Södergran-citat: »Jag gör icke dikter utan jag skapar mig själv.» Här prövas en annan definition av mytopoesis. Genom att skriva dikter omskapar Södergran sig själv

och sin verklighet. Men då blir alla dikter mytopoetiska och termen förlorar sitt innehåll.

Men Hedbergs mytopoesis lyckas väl t. ex. i tolkningen av »Älvdrottningens spira», där kärlekslängtan och dödsångest skrivs in i Snövit-sagan. Mindre lyckat blir det apropå »Förvandling». Mytopoetiskt pekar diktjagets kommentar om det bedrägligt stilla livet på Södergrans sjukdom. Dikten blir, enligt Hedberg, ett exempel på hur skaldinnan besvärjer döden och tiden genom att skriva poesi. Och det låter sig väl sägas, men då handlar det om biografism. Kallar man dylikt för mytopoesis använder man termen rent metaforiskt.

En annan term som Hedberg använder på ett samtidigt nyskapande och lite oklart sätt är performativitet. Här utgår han närmast från Jonathan Culler kompletterad med Horace Engdahl. Hedberg tycks mena att all poesi är mer eller mindre performativ, särskilt Södergrans, vilket motiveras av genrehänvisningar som bön, besvärjelse, lovprisning. Kanske han snarare söker genre-specifika drag för bön och bekännelse, varvid han tar vägen över tanken om språkets performativitet.

Han vill också binda Södergran-dikterna till begreppet rit. Riten hör samman med performativitet. I gudstjänsten används ju språket som handling, ger avlösning etc. En rituell, performativ dikt hör hemma i ett kollektiv. Hedberg finner inga riktigt bra exempel bland Södergrans dikter. Kanske hon inte har några. Resonemangen runt rit och performativitet utmynnar i en stort anlagd analys av dikten »Dionysos».

*

Johan Hedberg är en skicklig textanalytiker, uppslagsrik och självständig. Tyvärr har han inte samma goda handlag med myterna, som ofta används mekaniskt. Han förhåller sig självständigt till sina teoretiker, och har gjort ett imponerande utvecklingsarbete då han skaffat sig sina begrepp. Tyvärr redovisar han inte detta arbete öppet. Transponeringen av mytelement in i lyrisk dikt utför han elegant. Han har fått det metodiska uppslaget från Horace Engdahl men utför det bättre, mer systematiskt och väl så känsligt.

Kapitlet om gudsbilden tillhör avhandlingens bästa avsnitt. Här klargörs ett knepigt problem, sannolikt för gott. Södergran blandar monoteism med polyteism på ett förvånande sätt. I hennes dikter förekommer såväl Gud som »gudarna». Hedberg visar hur dessa gudar säkert har sitt ursprung i antikens gudar, förmedlade via Nietzsche. Hedberg har fått uppslaget från Schoolfield men han utvecklar det sedan självständigt.

Gränserna mellan trossystemen blir porösa, säger Hedberg, och exemplifierar med »Jorden blev förvandlad till en askhö». Där frågas »Vem är Gud?» på det mest gammaltestamentligt monoteistiska vis. Samtidigt får antikens gudinna Afrodite en viktig roll i dikten. Södergran skapar en legering av kristet och antikt. På så sätt knyts hennes texter ännu tätare till Nietzsches.

Ett annat klassiskt Södergran-problem, som här får sin slutgiltiga lösning, är uttrycket Landet som icke

är. Hur ska man förstå denna plats? Allsköns fantasi-fulla förklaringar har sett dagens ljus sedan dikten först publicerades 1925. Men naturligtvis har Södergran lånat uttrycket från Hagar Olssons »Stjärnbarnet», såsom Hedberg här föreslår. I denna prosadikt talar Hagar Olsson upprepade gånger om »det som icke är» till vilket Stjärnbarnet till slut finner vägen. Det framgår av breven att Södergran intensivt upptogs av just denna dikt, som hon tyckte illa om. Hon eldade upp den i brasan i sin avsky för »det transcendental». Denna symbolhandling hör hemma i Södergrans nietscheanska period. I sin tredje antroposofiska period erkänner hon det transcendentala Landet som icke är. När hon skriver »Landet som icke är» omedelbart före sin död gör hon avbön inför Hagar och Stjärnbarnet.

Avhandlingens bästa analys är den av »Jag tror på min syster». Dikten relateras till berättelsen om Jesu frestelse i öknen, samt till sagan om Scheherazade i *Tusen och en natt*. Här ger intertexterna avgörande bidrag till förståelsen av dikten. De ligger lagom dolda. Läsaren behöver hjälp av en kunnig vägvisare. Men de ligger också tillräckligt nära texten och utökar dess betydelsepotential betydligt.

Hedberg säger att gryningarna i *Tusen och en natt* är högst ordinära men det stämmer inte. Liksom i Södergrans dikt handlar det om en alldeles speciell gryning, nämligen den då Scheherazade ska benådas. En iakttagelse som stöder Hedbergs tolkning av dikten.

Eva Lilja

Jenny Westerström: *Barfotapoeten Nils Ferlin*. Bonniers. Sthlm 1990.

Det finns få svenska poeter som nått ut till så många människor som Nils Ferlin. Samtidigt är han en av de mest försummade i svensk litteraturvetenskap. Det är som om mytbildningen kring Ferlins person, hans folkliga förankring och den omedelbara lättillgängligheten i hans dikter och visor har kommit att stå i vägen för ett vetenskapligt intresse för hans speciella författarroll och den skenbara enkelhetens komplikationer i hans texter. Den vetenskapliga grunden har saknats för en nyanserad uppfattning av hans litteraturhistoriska position i svensk 1900-talslyrik och för en djupare förståelse för hans konstnärskap. Ferlin tillhör de diktare som vi alla trots oss känna utan att egentligen göra det.

När grunden nu läggs med den första Ferlinavhandlingen skall det först som sist sägas att uppgiften har kommit i rätta händer. Boken om *Barfotapoeten Nils Ferlin* är resultatet av ett långvarigt, tålmodigt och hängivet forskningsarbete av vår främste kännare av Ferlins författarskap. Jenny Westerström är sedan 1985 ordförande i Ferlinsällskapet. I sällskapets tidskrift *Poste Restante* och annorstädes har hon under åren då och då gett glimtar av sin forskning. Redan 1982 gav hon ut en volym med bortglömda dikter och visor ur Ferlins radiospel. Hennes avhandling är en

övermåttan stor och påkostad volym på nära 600 sidor och rikt illustrerad. Det är en bok som är generös till hela sin natur.

Det hör ju inte till vanligheterna att doktorsavhandlingar i litteraturvetenskap tar för sig ett författarskap i hela dess omfång. Avhandlingsmonografier handlar i allmänhet oftare om ett enskilt verk än om ett samlat *œuvre*. Jenny Westerström tecknar en helhetsbild. Här finns skarpa konturer som tidigare bara anats och utmärkande särdrag som ingen sett. Framför allt beror denna nya bild av Ferlin på att hans produktion visar sig vara så mycket större än de sju diktsamlingar som vi är vana att betrakta som hans samlade verk. Författarskapet har i rent bokstavlig mening vuxit med forskningen. Kartläggningen av Ferlins mångsidiga produktion före debuten och hans mindre kända verksamhet i andra genrer har väsentligen ändrat på proportioner och sammanhang i hans lyriska författarskap.

I den perspektivrika, men också något disparata, inledningen – »Om en ensam poet bland folk och texter» – går det inte att ta fel på satsningen och ambitionen i företaget. Forskningsuppgiften är inte en utan många. I denna mångsidighet och bredd ligger paradoxalt nog både avhandlingens förtjänster och dess brister. Med mångfald riskeras enhetlighet, i bredd kan sammanhang och metodisk skärpa äventyras. Avhandlingen visar sig rymma flera avhandlingar, eller åtminstone flera avhandlingsuppgifter. Att försöka lösa dem alla och foga dem följdriktigt samman till en vetenskaplig helhet skapar problem, både av kompositionell och metodisk art.

*

För den som i inledningen söker orientering till avhandlingens huvudstråk framträder fyra syften som klart urskiljbara men inte tillräckligt distinkt utsagda. Ett första är *receptionshistoriskt*: att visa hur Ferlin-bilden växt fram, dels genom pressmottagandet av de tre första diktsamlingarna, dels genom tidigare essäistik och forskning.

För det andra spårar man ett *textkritiskt* syfte: att fastställa hela omfånget av Ferlins lyriska produktion, vilket förutom diktsamlingarna innefattar hans schlagers, revykupletter och hans radiospel. Lägg därtill mängden av publicerat material, där det mesta finns samlat i de 92 kapslarna i Ferlinarkivet på Göteborgs universitetsbibliotek men där åtskilligt annat är avhandlingsförfattarinnans fynd ur glömda källor i arkiv och hos privatpersoner.

Ett tredje syfte är av *kreativtetspsykologisk* art: att visa hur Ferlin arbetar fram sina texter, inte bara i dialog med diktradition och samtidslyrik utan också i samtal med kritiken och med sina tidigare egna texter.

Slutligen har avhandlingen sitt fjärde syfte i *textinterpretationen* med tyngdpunkter lagda dels på det bibliska stoffets närvaro och funktion i författarskapet, dels på dödsmotivets variationer och innebörder i ett motivhistoriskt perspektiv.

I själva verket påbörjas undersökningen redan i inledningen där redovisningen av tidigare Ferlinforskning och Ferlinkritik blir till en kritisk kartlägg-